

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування
Білостоцький технологічний університет (Польща)
Університет прикладних наук (Литва)
Інститут транспорту та телекомунікацій (Латвія)
«1 грудня 1918 р.» Університет Альба Юлія (Румунія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Кафедра фінансів
Донецький національний університет імені Василя Стуса
Луцький національний технічний університет
Одеський національний економічний університет
Головне управління Державної казначейської служби України у Полтавській області

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО РИНКУ В УКРАЇНІ: ЗАГРОЗИ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

**Матеріали V Міжнародної науково-практичної
конференції**

23 листопада 2023 р.

Полтава
2023

УДК 336.7 (06)
М.34

Редакційна колегія:

С. В. Онищенко, д.е.н., професор, директор навчально-наукового інституту фінансів, економіки, управління та права; С. Б. Єгоричева, д.е.н., професор; В. А. Кулик, д.е.н., професор; Л. О. Птащенко, д.е.н., професор; О. С. Вовченко, к.е.н., доцент; Л. А. Свистун, к.е.н., доцент; Ю. С. Худолій, к.е.н., доцент.

М.34 Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції, 23 листопада 2023 р. Полтава: НУПП, 2023. 151 с.

ISBN 978-966-616-184-3

У збірнику матеріалів науково-практичної конференції розглядаються актуальні проблеми та перспективи розвитку економічних відносин на ринку фінансових послуг у контексті світового досвіду та українських реалій; теоретичні та методичні аспекти забезпечення безпеки фінансового ринку України в умовах нестабільного економічного середовища; шляхи та методи управління фінансами суб'єктів підприємництва; проблеми обліку і оподаткування підприємств; сучасні тенденції та проблеми грошово-кредитного ринку України.

Участь у конференції взяли науковці та практики з Баку, Бамберга, Сучави, Таллінна, Берегового, Вінниці, Донецька, Житомира, Ірпеня, Києва, Луцька, Одеси, Полтави, Сум, Ужгорода.

Призначений для фахівців фінансового ринку, працівників фінансової сфери, науковців, викладачів, слухачів та студентів.

УДК 336.7 (06)

ISBN 978-966-616-184-3

© Національний університет «Полтавська політехніка» імені Юрія Кондратюка

Кабар Катерина Валеріївна,
студентка

Науковий керівник: **Вовченко Оксана Сергіївна**, к.е.н., доцент
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(Україна)

УПРАВЛІННЯ КРЕДИТНИМ РИЗИКОМ БАНКІВ В УМОВАХ КРИЗИ

Одним із основних джерел доходів комерційного банку є його кредитна діяльність, але при наданні кредитів завжди існує ймовірність їх неповернення. Тому головною проблемою банку є саме кредитний ризик – ризик виникнення збитків унаслідок невиконання, несвоєчасного або неповного виконання боржником фінансових зобов'язань перед кредитною установою відповідно до умов договору [1]. Він виникає кожного разу, коли банк надає кошти, бере зобов'язання про їх надання, інвестує кошти або іншим чином ризикує ними відповідно до умов реальних чи умовних угод незалежно від того, де відображається операція – на балансі чи поза балансом.

Відповідно до проведеного огляду літератури, найбільш поширеним показником, що використовується дослідниками для позначення реалізованого кредитного ризику, є показник частки непрацюючих кредитів (NPL) – активів, за якими прострочення погашення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників) або за якими боржники неспроможні забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення. Динаміка частки непрацюючих кредитів в банківській системі України, разом з динамікою кредитування, представлена на рисунку 1.

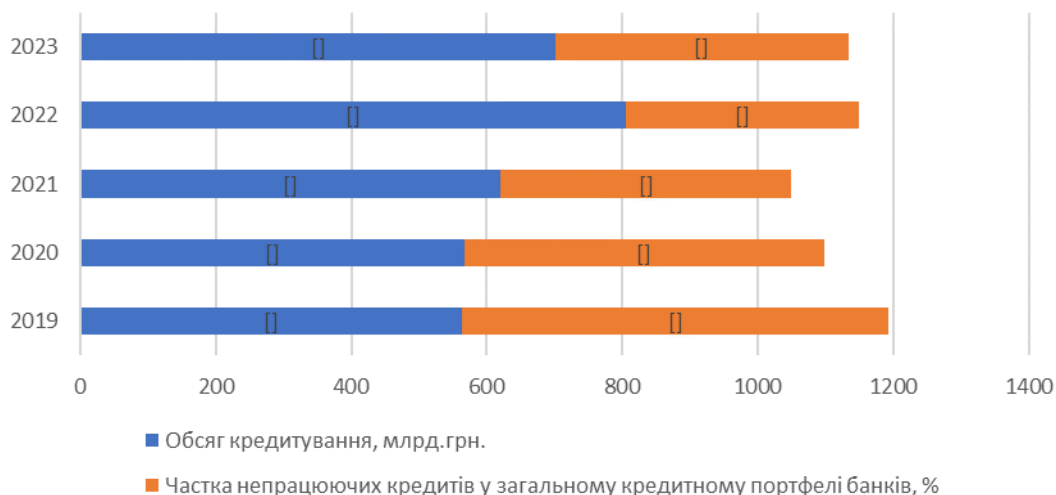

Рис. 1. Динаміка обсягу кредитування та частки непрацюючих кредитів у загальному кредитному портфелі банків у 2019 по 2023 рр. (станом на початок року).

Джерело: побудовано за даними [2].

Протягом досліджуваного періоду банківська система України характеризується відносно високим рівнем непрацюючих кредитів. Упродовж 2021 року частка NPL у кредитному портфелі скоротилася за рік на 11 в. п. – із 41% на 1 січня 2021 року до 30% на 1 січня 2022 року. Поточний показник є найкращим результатом із початку 2017 року, відколи обсяг NPL визначається за оновленою методологією. Повномасштабне військове вторгнення росії в Україну переломило тенденцію до поступового скорочення частки непрацюючих кредитів, яке тривало з 2018 року. У березні-травні 2022 року частка непрацюючих кредитів залишалася майже незмінною, зокрема через регуляторні пом'якшення в частині оцінки кредитного ризику. Але на 1 січня 2023 року частка NPL зросла до 38,1%. Адже наслідки війни – руйнування активів та заставного майна, падіння

доходів та погіршення платоспроможності позичальників знижують їх спроможність обслуговувати кредити, знижують якість кредитних портфелів банків та зумовлюють збільшення відрахувань у резерви. Протягом 2023 року темпи визнання банками кредитних втрат порівняно з минулим роком скоротилися – на 1 жовтня цей показник склав 37,9% завдяки списанню непрацюючих роздрібних кредитів та кращій якості нових кредитів, що переважно надаються в межах державних програм [3].

Щоб мінімізувати втрати від кредитного ризику банки повинні дотримуватися нормативів кредитного ризику, встановлених Національним банком України (табл. 1).

Таблиця 1

Значення нормативів кредитного ризику банківської системи України

№	Норматив		Станом на 01.01				
			2019	2020	2021	2022	2023
1	2	3	4	5	6	7	8
1	H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25 %)	19,83	17,61	19,14	18,6	17,8
2	H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8- кратного розміру регулятивного капіталу)	176,23	105	87,39	72,35	86,33
3	H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25 %)	10,41	7,02	4,1	3,71	2,81

Джерело: за даними [4]

У цілому, поточні економічні нормативи свідчать, що попри кризову ситуацію, банківська система залишається належно капіталізованою, ліквідною і стійкою. Це створює умови для активізації кредитування найближчим часом і підтримуватиме запас міцності на випадок потреби в докапіталізації фінансових установ.

Негативний вплив повномасштабного вторгнення на банківську систему України сприяв перегляду діючих механізмів виявлення та мінімізації кредитних ризиків. Комплекс заходів, вжитих Національним банком України для підтримки фінансових установ, сприяв покращенню діяльності вітчизняних банків, проте він потребує подальшого дослідження та вдосконалення.

Література

1. Vovchenko O. Development of the banks' risk management system under conditions of uncertainty. *Economics of Development*. 2021. 20(4). С. 8-15. DOI:10.57111/econ.20(4).2021.8-15.

2. Дані про обсяги кредитів та частку непрацюючих кредитів у розрізі банків України з 2006 року. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl>.

2. Обсяг непрацюючих кредитів у банках за 9 місяців 2023 року скоротився на 9,6 млрд грн. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/obsyag-nepratsyuyuchih-kreditiv-u-bankah-za-9-misyatsiv-2023-roku-skorotivsya-na-96-mlrd-grn>.

3. Значення економічних нормативів в цілому по системі. Наглядова статистика Національного банку України. URL : <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>.